

Opracowano na
podstawie: t.j.
Dz. U. z 2015 r.
poz. 578, z 2016 r.
poz. 1810, 1948.

U S T A W A

z dnia 21 czerwca 1996 r.

o urządach i izbach skarbowych

Art. 1–4. (uchylone)

Art. 5. 1. Ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych podlegają dyrektorzy izb skarbowych i naczelnicy urzędów skarbowych, jako organy administracji rządowej niezespólonej oraz, na podstawie odrębnych przepisów, inne organy, a w szczególności dyrektorzy urzędów kontroli skarbowej.

1a. W ramach programów pilotażowych wprowadzonych w celu potwierdzenia przydatności rozwiązań organizacyjnych usprawniających działanie administracji skarbowej i celnej organy podległe ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych wykonują zadania należące do właściwości rzeczowej i miejscowej innych organów podległych temu ministrowi.

1b. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, na czas określony program pilotażowy, o którym mowa w ust. 1a, określając rodzaje zadań wykonywanych przez organy objęte programem, a także miejsce ich wykonywania lub terytorialny zasięg działania tych organów oraz czas trwania pilotażu, biorąc w szczególności pod uwagę sprawdzenie możliwości usprawnienia pracy urzędów i obsługi podatników.

1c. Minister właściwy do spraw finansów publicznych sprawuje kontrolę prawidłowości wykonywania zadań należących do zakresu działania dyrektorów izb skarbowych i naczelników urzędów skarbowych oraz kontrolę urzędów obsługujących te organy, a także kontrolę przestrzegania zasad etyki zawodowej oraz bezstronności i obiektywizmu działania pracowników izb skarbowych.

1d. (uchylony)

2. (uchylony)

3. (uchylony)

4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych powołuje spośród kandydatów wyłonionych w konkursie, o którym mowa w ust. 5a, z zastrzeżeniem ust. 5f:

- 1) dyrektora izby skarbowej;
- 2) naczelnika urzędu skarbowego.

4a. Minister właściwy do spraw finansów publicznych powołuje wicedyrektora izby skarbowej na wniosek dyrektora izby skarbowej.

4b. Minister właściwy do spraw finansów publicznych odwołuje:

- 1) dyrektora izby skarbowej;
- 2) wicedyrektora izby skarbowej oraz naczelnika urzędu skarbowego – na wniosek dyrektora izby skarbowej.

5. Dyrektor izby skarbowej powołuje i odwołuje zastępcę naczelnika urzędu skarbowego – na wniosek naczelnika urzędu skarbowego.

5a. Dobór kandydatów na stanowisko dyrektora izby skarbowej i naczelnika urzędu skarbowego jest dokonywany w drodze konkursu spośród pracowników urzędów i organów podległych ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, którzy posiadają wyłącznie obywatelstwo polskie, wyższe wykształcenie magisterskie prawnicze, ekonomiczne lub inne uzupełnione studiami podyplomowymi prawniczymi lub ekonomicznymi oraz co najmniej czteroletni staż pracy w tych urzędach i organach.

5b. Konkurs przeprowadza komisja powołana przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Konkurs przeprowadzany jest w formie egzaminu składającego się z części ustnej i pisemnej, w toku którego sprawdzeniu podlega wiedza niezbędna do wykonywania zadań na określonych stanowiskach, predyspozycje i zdolności ogólne oraz umiejętności kierownicze.

5c. Do czasu powołania wyłonionego w drodze konkursu dyrektora izby skarbowej lub naczelnika urzędu skarbowego, minister właściwy do spraw finansów publicznych wyznacza osobę pełniącą odpowiednio obowiązki dyrektora izby skarbowej lub naczelnika urzędu skarbowego.

5d. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb powołania komisji, o której mowa w ust. 5b,
- 2) tryb przeprowadzania konkursu, o którym mowa w ust. 5a,
- 3) sposób dokumentowania spełnienia wymogów określonych w ust. 5a

– uwzględniając potrzebę sprawnego przeprowadzenia postępowania konkursowego i wszechstronnego sprawdzenia kwalifikacji i predyspozycji osób przystępujących do konkursu.

5e. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może nie powołać na stanowisko dyrektora izby skarbowej lub naczelnika urzędu skarbowego kandydata wyłonionego w drodze konkursu w przypadku, jeżeli żaden z kandydatów nie gwarantuje obiektywnego wypełniania obowiązków dyrektora izby skarbowej lub naczelnika urzędu skarbowego.

5f. W przypadku gdy dwa kolejne konkursy nie wyłonią kandydata oraz w przypadku, o którym mowa w ust. 5e, minister właściwy do spraw finansów publicznych może powołać osobę na stanowiska wymienione w ust. 4 bez konkursu.

6. Do zadań naczelników urzędów skarbowych należy:

- 1) ustalanie lub określanie i pobór podatków oraz niepodatkowych należności budżetowych, jak również innych należności, na podstawie odrębnych przepisów, z wyjątkiem podatków i należności budżetowych, których ustalanie lub określanie i pobór należy do innych organów;
- 2) rejestrowanie podatników oraz przyjmowanie deklaracji podatkowych;
- 3) wykonywanie kontroli podatkowej;
- 4) podział i przekazywanie, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, dochodów budżetowych między budżetem państwa i budżetami gmin;
- 5) (uchylony)
- 6) (uchylony)
- 7) wykonywanie egzekucji administracyjnej należności pieniężnych;
- 7a) współpraca z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych;
- 7b) dysponowanie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunkach bankowych urzędu obsługującego naczelnika urzędu skarbowego;
- 7c) wspieranie podatników w prawidłowym wypełnianiu przez nich obowiązków podatkowych;
- 8) wykonywanie innych zadań określonych w odrębnych przepisach.

6a. Do zadań urzędów skarbowych należy:

- 1) prowadzenie dochodzeń w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe;
- 2) wykonywanie funkcji oskarżyciela publicznego w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe;
- 3) wykonywanie kar majątkowych, w zakresie określonym w przepisach Kodeksu karnego wykonawczego oraz Kodeksu karnego skarbowego.

6b. Kontrolę, o której mowa w ust. 6 pkt 3, przeprowadza się na podstawie analizy ryzyka rozumianego jako prawdopodobieństwo wystąpienia naruszenia przepisów prawa. Kontrole mogą być również przeprowadzane niezależnie od rezultatów analizy ryzyka, o ile mają one charakter losowy.

7. Do zadań dyrektorów izb skarbowych należy:

- 1) nadzór nad urzędami skarbowymi;
 - 1a) zarządzanie ryzykiem zewnętrznym, w tym identyfikowanie obszarów zagrożeń mogących mieć wpływ na prawidłowość wypełniania obowiązków podatkowych;
- 2) rozstrzyganie w drugiej instancji w sprawach należących w pierwszej instancji do urzędów skarbowych;
- 3) ustalanie i udzielanie oraz analizowanie prawidłowości wykorzystywania dotacji przedmiotowych dla przedsiębiorców w zakresie określonym przez *Ministra Finansów*¹⁾;
- 4) wykonywanie innych zadań określonych w odrębnych przepisach.

7a. Naczelnik urzędu skarbowego wykonuje zadania przy pomocy urzędu skarbowego, a dyrektor izby skarbowej przy pomocy izby administracji skarbowej.

7b. W sprawach organizacyjno-finansowych, w tym z zakresu prawa pracy, izba administracji skarbowej wraz z podległymi urzędami skarbowymi stanowi jednostkę organizacyjną, której kierownikiem jest dyrektor izby skarbowej.

7c. Dyrektor izby skarbowej, realizując zadanie, o którym mowa w art. 5 ust. 7 pkt 1a, może wykorzystywać dane, którymi dysponują naczelnicy urzędów

¹⁾ Obecnie minister właściwy do spraw finansów publicznych, na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 3 i art. 8 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 743 i 984, z 2014 r. poz. 496, 829, 915, 932 i 1533 oraz z 2015 r. poz. 277), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

skarbowych, z uwzględnieniem przepisów regulujących dostęp do danych stanowiących tajemnicę prawnie chronioną.

8. Izba administracji skarbowej jest organem wyższego stopnia w stosunku do urzędu skarbowego.

9. Właściwość miejscową naczelników urzędów skarbowych i dyrektorów izb skarbowych określa się według terytorialnego zasięgu działania odpowiednio urzędu skarbowego i izby skarbowej, z uwzględnieniem ust. 9a, a także z uwzględnieniem zadań i terytorialnego zasięgu działania tych organów określonych w programach pilotażowych, o których mowa w ust. 1a i 1b.

9a. Terytorialny zasięg działania określonego urzędu skarbowego wyłącznie w zakresie:

- 1) niektórych kategorii podatników,
 - 2) wykonywania niektórych zadań określonych w ust. 6
- może obejmować terytorialny zasięg działania innych urzędów skarbowych.

9b. Wyznaczenie terytorialnego zasięgu działania określonego urzędu skarbowego zgodnie z ust. 9a następuje w przepisach określonych na podstawie ust. 9c i może dotyczyć w szczególności:

- 1) podatkowych grup kapitałowych;
- 2) banków;
- 3) zakładów ubezpieczeń;
- 4) jednostek działających na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2014 r. poz. 94 i 586 oraz z 2015 r. poz. 73) oraz przepisów o funduszach inwestycyjnych;
- 5) jednostek działających na podstawie przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych;
- 6) oddziałów lub przedstawicielstw przedsiębiorstw zagranicznych;
- 7) osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, które:
 - a) w ostatnim roku podatkowym osiągnęły przychód netto, w rozumieniu przepisów o rachunkowości, ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług o równowartości co najmniej 5 mln euro według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski na koniec roku podatkowego albo

- b) jako rezydenci w rozumieniu przepisów prawa dewizowego, biorą udział bezpośrednio lub pośrednio w zarządzaniu przedsiębiorstwami położonymi za granicą lub w ich kontroli, albo posiadają udział w kapitale takich przedsiębiorstw albo
- c) są zarządzane bezpośrednio lub pośrednio przez nierezydenta w rozumieniu przepisów prawa dewizowego lub nierezydent dysponuje co najmniej 5% głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, albo
- d) jako rezydenci w rozumieniu przepisów prawa dewizowego jednocześnie bezpośrednio lub pośrednio biorą udział w zarządzaniu podmiotem krajowym i podmiotem zagranicznym w rozumieniu innych ustaw lub w jego kontroli albo posiadają jednocześnie udział w kapitale takich podmiotów.

9c. Minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej określa, w drodze rozporządzenia, terytorialny zasięg działania oraz siedziby naczelników urzędów i dyrektorów izb skarbowych, uwzględniając zasady określone w ust. 9a i 9b oraz potrzeby właściwego zorganizowania wykonywania zadań, zwłaszcza z zakresu poboru podatków oraz sprawnej obsługi podatnika.

10. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze zarządzenia, organizację urzędów skarbowych i izb administracji skarbowej oraz nadaje im statuty.

11. (uchylony)

Art. 5a. 1. Dla podatników, o których mowa w art. 5 ust. 9b, zmiana właściwości naczelnika urzędu skarbowego na właściwego wyłącznie w zakresie określonych kategorii podatników następuje:

- 1) z dniem 1 stycznia roku następującego po roku, w którym nastąpiło ich włączenie do danej kategorii podatników – w przypadku podatników wymienionych w art. 5 ust. 9b pkt 1–6 oraz w pkt 7 lit. b–d;
- 2) z dniem 1 stycznia drugiego roku następującego po roku, w którym nastąpiło przekroczenie kwoty, o której mowa w art. 5 ust. 9b pkt 7 lit. a – w przypadku podatników wymienionych w tym przepisie.

2. Spełnienie warunku, o którym mowa w art. 5 ust. 9b pkt 7 lit. a, stwierdza się na podstawie danych wynikających z zatwierdzonego sprawozdania finansowego za ostatni rok podatkowy. Naczelnik urzędu skarbowego może stwierdzić z urzędu w trakcie czynności sprawdzających, kontroli podatkowej albo postępowania podatkowego spełnienie warunku, o którym mowa w art. 5 ust. 9b pkt 7 lit. a, i poinformować o tym właściwego naczelnika urzędu skarbowego.

3. Podatnicy, o których mowa w art. 5 ust. 9b, są obowiązani, w przypadku ustalenia właściwości zgodnie z art. 5 ust. 9a pkt 1, zawiadomić o zmianie właściwości dotychczas właściwego naczelnika urzędu skarbowego w terminie do dnia 15 października roku poprzedzającego rok, od którego nastąpi ta zmiana, składając zawiadomienie według ustalonego wzoru. W przypadku gdy włączenie ich do kategorii podatników określonych w art. 5 ust. 9b pkt 1–6 i pkt 7 lit. b–d nastąpiło w okresie od dnia 15 października do dnia 31 grudnia, zawiadomienie powinno nastąpić w terminie 7 dni od tego włączenia, nie później jednak niż do dnia 31 grudnia poprzedzającego rok, od którego następuje zmiana właściwości.

4. W przypadku podatników, o których mowa w art. 5 ust. 9b pkt 1–6, rozpoczynających działalność, właściwym naczelnikiem urzędu skarbowego jest naczelnik urzędu skarbowego właściwy wyłącznie w zakresie określonych kategorii podatników od dnia rozpoczęcia tej działalności.

5. Dla podatników, dla których właściwym jest naczelnik urzędu skarbowego właściwy wyłącznie w zakresie określonych kategorii podatników i którzy przez dwa kolejne lata podatkowe nie należeli do kategorii podatników, o których mowa w art. 5 ust. 9b, zmiana właściwości naczelnika urzędu skarbowego z naczelnika właściwego wyłącznie w zakresie określonych kategorii podatników następuje z dniem 1 stycznia drugiego roku następującego po roku, w którym nastąpiło ich wyłączenie z danej kategorii podatników.

6. Podatnicy, o których mowa w ust. 5, są obowiązani zawiadomić o zmianie właściwości dotychczas właściwego naczelnika urzędu skarbowego do dnia 15 października roku po upływie roku podatkowego, w którym nastąpiło ich wyłączenie, składając zawiadomienie według ustalonego wzoru. Przepis ust. 3 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

7. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określa, w drodze rozporządzenia, wzór zawiadomień, o których mowa w ust. 3 i 6, uwzględniając

potrzebę zapewnienia niezbędnych danych dla sprawnej zmiany właściwości naczelników urzędów skarbowych.

Art. 6. (uchylony)

Art. 6a. Dzień 31 lipca ustanawia się Dniem Skarbowości.

Art. 7. (uchylony)

Art. 7a. 1. Pracownicy izb skarbowych realizujący w urzędach skarbowych zadania w zakresie określonym w art. 5 ust. 6 i 6a oraz w innych sprawach należących do kompetencji naczelnika urzędu skarbowego na podstawie przepisów odrębnych podlegają naczelnikom tych urzędów.

2. Dyrektorzy izb skarbowych nie mogą wydawać poleceń pracownikom tych izb w indywidualnych sprawach w zakresie realizowanych zadań określonych w art. 5 ust. 6 i 6a oraz w innych sprawach należących do kompetencji naczelnika urzędu skarbowego na podstawie przepisów odrębnych.

3. W przypadku spraw organizacyjno-finansowych z zakresu prawa pracy, w odniesieniu do pracownika izby skarbowej wykonującego zadania określone w art. 5 ust. 6 i 6a oraz w innych sprawach należących do kompetencji naczelnika urzędu skarbowego na podstawie przepisów odrębnych, jest wymagane uzyskanie stanowiska naczelnika urzędu skarbowego, któremu podlega ten pracownik, w przypadku:

- 1) zmiany warunków pracy i płacy;
- 2) rozwiązania stosunku pracy;
- 3) przeniesienia do innego urzędu w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1111 i 1199 oraz z 2015 r. poz. 211).

4. Stanowisko naczelnika urzędu skarbowego, o którym mowa w ust. 3, jest wiążące dla pracodawcy.

Art. 8. 1. Pracownikom podległym ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, wykonującym kontrolę podatkową oraz kontrolę, o której mowa w art. 5 ust. 1c, przysługuje miesięczny dodatek kontrolerski do wynagrodzenia, w wysokości do 50% wynagrodzenia.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określa, w drodze rozporządzenia, zasady, warunki i tryb przyznawania, stawki, zmiany wysokości

albo utraty dodatku, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając potrzebę zwiększenia skuteczności kontroli przez zapewnienie motywacji pracowników do jej sprawnego wykonywania.

Art. 8a. (uchylony)

Art. 8b. 1. Pracownicy izb skarbowych będący pracownikami służby cywilnej są obowiązani składać corocznie, w terminie do 15 maja, oświadczenie majątkowe. Oświadczenie składa się kierownikowi jednostki, w której osoba jest zatrudniona.

2. Naczelnicy urzędów skarbowych i ich zastępcy, a także dyrektorzy i wicedyrektorzy izb skarbowych oświadczenia takie składają ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych.

3. Do dokonywania analizy danych zawartych w oświadczeniu uprawniona jest komórka organizacyjna urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

4. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do oświadczeń majątkowych stosuje się odpowiednio przepisy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.

Art. 8c. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, w celu wykonywania ustawowych zadań, w szczególności do tworzenia analiz, prognoz i modeli prognostycznych oraz w celu weryfikacji danych własnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zmierzającej do skutecznego poboru należności z tytułu składek, udostępnia Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych na jego żądanie:

- 1) następujące dane dotyczące podatników lub płatników:
 - a) numer identyfikacji podatkowej (NIP), numer powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (PESEL), numer identyfikacyjny w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON), numer w Krajowym Rejestrze Sądowym,
 - b) adres zamieszkania albo adres siedziby, adres do korespondencji, adresy miejsca prowadzenia działalności, wraz z datą ich aktualizacji,
 - c) imiona i nazwiska oraz dane, o których mowa w lit. a i b, współników spółek,

- d) informacje o współmałżonkach w zakresie, o którym mowa w lit. a, b, g, h, k, l,
 - e) kwoty nadpłaty,
 - f) liczbę osób, za które płatnik przekazuje zaliczki,
 - g) informacje o okresach, za które zostały złożone deklaracje podatkowe,
 - h) kwoty przychodów w podziale na źródła przychodów, koszty ich uzyskania oraz dochody,
 - i) wysokość podstawy opodatkowania,
 - j) kwoty podatku należnego i podatku do zapłaty,
 - k) kwoty składek na ubezpieczenia społeczne i na ubezpieczenie zdrowotne wykazanych w deklaracjach podatkowych,
 - l) identyfikator miejscowości według krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju (TERYT) adresu zamieszkania – do najniższego posiadanego poziomu,
 - m) wybór formy lub sposobu opodatkowania,
 - n) kwoty przysługujących odliczeń według ich rodzajów,
 - o) kwoty ryczału od przychodów ewidencjonowanych obliczone po odliczeniach od przychodów w podziale na stawki ryczału;
- 2) informacje o emeryturach oraz innych świadczeniach przysługujących podatnikom w sytuacji, gdy organem rentowym nie jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 9. (uchylony)

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie w terminie²⁾ i na zasadach określonych w ustawie – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej.

²⁾ Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 1997 r., na podstawie art. 31 w związku z art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej (Dz. U. Nr 106, poz. 497 i Nr 156, poz. 775 oraz z 2004 r. Nr 273, poz. 2703).